

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Filosofie
1.4 Domeniul de studii	Filosofie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Filosofie / Filosofie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Metafizică						
2.2 Titularul activităților de curs	Lector dr. Bodea Marcel Smilihon						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lector dr. Bodea Marcel Smilihon						
2.4 Anul de studiu	3	2.5 Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Ob.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					32
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					22
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat					18
Examinări					4
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		94 conv.			
3.8 Total ore pe semestru		56 fiz.			
3.9 Numărul de credite		6			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de un număr minim de prezențe.	
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Activitatea de seminar obligatorie (participare, prezentări etc.) în proporție de minimum 50%.	

6. Competențele specifice acumulate

- **Cunoștințe**

Cursurile și seminariile se adresează studenților de la filosofie din anul terminal, aflați în ultimul semestru al parcursului lor profesional la nivel de licență. În consecință acest curs de *Metafizică* nu este un curs cu conținut propedeutic. Cursul este structurat prin tematica sa pe metodele ontologiei analitice fiind orientat pe de o parte spre clarificări conceptuale și analiză critică a unor concepte tradiționale complexe și totodată problematică: "determinism", "haos", "spațiu", "timp", "formă", prezentate în context contemporan, iar pe de altă parte fiind orientat spre dificila chestiune a "criteriilor de existență" (argumentul ontologic, de exemplu).

Prin acest curs se urmărește în principal un exercițiu mai avansat de „activitate (analiză) filosofică” cu studenții. El conține, în cadrul fiecărei teme, numeroase exemple și referințe moderne, de actualitate, conectate la domenii care au influențat semnificativ metafizica modernă.

- **Abiliități**

- Temele în general propun studenților un *referențial conceptual* și un *aparat critic* prin care se apelează la cunoștințele filosofice însușite de aceștia pe parcursul anilor de studiu. În acest cadru accentul nu cade pe soluțiile filosofice provizorii, ci pe noile deschideri filosofice.

- **Competențe**

- **C 1.1** Identificarea și definirea unor concepte metafizice majore și a teoriilor filosofice care stau la baza lor, pe parcursul lecturii unor texte filosofice date

- **C 1.3** Definirea și exprimarea specificității problemelor filosofice în raport cu alte discipline umaniste

- **C 2.2** Examinarea analitică și sintetică a unor texte/teorii filosofice, pe baza terminologiei specifice domeniilor

- **C 2.3** Problematizarea și operaționalizarea conceptelor alese pentru soluționarea unor probleme filosofice de complexitate medie (sporită)

- **C 4.1** Formularea de ipoteze referitoare la acțiunile și experiența cognitivă umană, utilizând în mod adecvat limbajul și metodele de bază ale filosofiei

- **C 4.4** Reflecția critică și constructivă asupra modalităților de construire și de aplicare a ipotezelor filosofice referitoare la existența și cunoașterea umană

Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> - CT1 Abordarea critică și soluționarea în mod realist, prin argumentare rațională, a unor probleme filosofice cu grad mediu (dar sporit) de dificultate. (Exemplu: Aplicarea perspectivelor filosofice în cosmologiile științifice și neștiințifice; Aplicarea perspectivelor filosofice la domenii existențiale cum sunt știința, arta și teologia.)
-------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul de <i>Metafizică</i> abordează teme ale disciplinei filosofice numită prin tradiție: teoria generală a existenței dar din perspectiva unei ramuri relativ recente: ontologia analitică. Accentele sunt puse atât pe aspectele "imaneente" (existența obiectiv-științifică, de exemplu), "formale" (existența în logică și în matematică, de exemplu) cât transcendente (existența lumii ca totalitate, existența lucrului în sine, existența lui Dumnezeu, de exemplu)
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Originea problematicii metafizice (perspectivă istorică)</i> - <i>Ce este ontologia analitică</i> - <i>Câteva concepte de bază, clasice și moderne, în metafizică</i> - <i>Criterii de existență</i> - <i>Problema adevărului în metafizică</i> - <i>Critica metafizicii</i> - <i>Relația metafizicii cu limbajul</i>

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Curs 1.: <i>Introducere. De ce nu este metafizica o știință.</i>	Prelegerea, dialogul	
Curs 2.: <i>Un exemplu de problemă metafizică: Joacă Dumnezeu zaruri? Despre determinism și predictibilitate.</i>	Prelegerea, dialogul	
Curs 3.: <i>Conceptele de ordine, haos și determinism: o perspectivă metafizică tradițională. Conceptul modern de haos-determinist: posibilitatea unui sens metafizic pornind de la sensul științific</i>	Prelegerea, dialogul	
Curs 4.: <i>Există "timp"? Conceptul de TIMP. Timpul ca problemă</i>	Prelegerea, dialogul	

științifică și metafizică.		
Curs 5.: Între eternitate și timp: perspective metafizice.	Prelegerea, dialogul	
Curs 6.: Există "spațiu"? Conceptul de SPAȚIU. Spațiul ca problemă metafizică și științifică ("spațiul din minte", "spațiul geometrului", "spațiul fizic").	Prelegerea, dialogul	
Curs 7.: Conceptul metafizic de "LUME ca totalitate".	Prelegerea, dialogul	
Curs 8.: Conceptul metafizic de FORMĂ. Teorii morfologice în sens metafizic.	Prelegerea, dialogul	
Curs 9.: Argumentul ontologic (criterii de existență ale transcendenței)	Prelegerea, dialogul	
Curs 10.: Teoreme de existență în matematică -semnificații filosofice	Prelegerea, dialogul	
Curs 11.: Criterii de existență ale faptelor în știință (fizică, biologie, istorie)	Prelegerea, dialogul	
Curs 12.: Metafizică și limbaj	Prelegerea, dialogul	
<p>Bibliografie (CURS + seminar)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) AUBENQUE Pierre - Problema ființei la Aristotel, Editura Teora, București, 1998 2) BARROW John D. - Originea universului, Editura Humanitas, București, 1994 3) BERKELEY George - Principiile cunoașterii omenești, Editura Agora, Iași, 1995 4) BOUTOT Alain - Inventarea formelor <i>Revoluția morfologică / Spre un neo-aristotelism în matematică</i>, Editura Nemira, București, 1997 5) CARNAP Rudolf - Vechea și noua logică, Editura Paideia, București, 2001 6) DAVIES Paul - Ultimele trei minute - Ipoteze privind soarta finală a universului, Editura Humanitas, București 7) DESCARTES René - Discurs despre metoda de a ne conduce bine rațiunea și a căuta adevărul în științe, Editura Academiei Române, 1990 8) EINSTEIN Albert - Cum văd eu lumea -Teoria relativității pe înțelesul tuturor, Editura Humanitas, București, 1996 9) FEYNMAN Richard P. - Despre caracterul legilor fizicii, Editura Pergament, București, 2006 10) FLONTA Mircea - 20 de întrebări și răspunsuri despre Immanuel Kant, Editura Humanitas, București, 2012 		

- 11) FOUCAULT Michel - **Cuvintele și lucrurile**, Editura Univers, București, 1996
- 12) GILSON Étienne - **Dumnezeu și filosofia**, Editura Galaxia Gutenberg, 2005
- 13) GLEICK James - **Chaos -Making a new science**, Viking, New York, 1988
- 14) GRAY Jeremy - **Ideii despre spațiu -Euclidian·Neeuclidian·Relativist**, Editura All, București
- 15) HAWKING Stephen W. - **Scurtă istorie a timpului**, Editura Humanitas, București, 1995
- 16) HAWKING Stephen W. - **Universul într-o coajă de nucă**, Editura Humanitas, București, 2006
- 17) HEIDEGGER Martin - **Repere pe drumul gândirii**, Editura Politică, București, 1988
- 18) HUME David, **Cercetare asupra intelectului omenesc**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987
- 19) KANT Immanuel - **Critica rațiunii pure**, Editura IRI, București, 1994
- 20) KANT Immanuel - **Prolegomene la orice metafizică viitoare care se va putea înfățișa drept știință**, Editura Științifică și Enciclopedică București, 1987
- 21) LEIBNIZ Gottfried W. - **Disertație metafizică**, Editura Humanitas, București, 1996
- 22) LEIBNIZ Gottfried W. - **Noi eseuri asupra intelectului uman**, Editura Grinta, Cluj Napoca, 2003
- 23) PÂRVU Ilie - **Arhitectura existenței - Paradigma structural-generativă în ontologie**, Editura Humanitas, București, 1990
- 24) PÂRVU Ilie - **Arhitectura existenței - Teoria elementelor versus Structura categorială a lumii**, Editura Paideia, București, 2001
- 25) PÂRVU Ilie - **Posibilitatea experienței - O reconstrucție teoretică a „Criticii rațiunii pure”**, Editura universitară POLITEIA- SNSPA, 2004
- 26) PIAGET Jean - **Reprezentarea lumii la copii**, Editura Cartier, 2012
- 27) PLANTINGA Alvin - **Natura necesității**, Editura Trei, București, 1998
- 28) PRIGOGIN Ilya, STENGERS Isabelle - **Între eternitate și timp**, Editura Humanitas, București, 1997
- 29) RUSSELL Bertrand - **Misticism și logică**, Editura Herald, București, 2011
- 30) SEIFE Charles - **Zero-Biografia unei idei periculoase**, Editura Humanitas, București, 2007
- 31) SHERMER Michael - **De ce cred oamenii în bazaconii. Pseudoștiință, superstiții și alte aiureli ale vremurilor noastre**, Editura Humanitas, București, 2009
- 32) STEWART Ian - **Dieu joue-t-il aux dés? -Les nouvelles mathématiques du chaos**, Flammarion, 1992
- 33) STRAWSON P. F. - **Limitele rațiunii – Un eseu despre “Critica rațiunii pure” a lui Kant**, Editura HUMANITAS, București, 2003
- 34) SUPPES Patrick - **Metafizica probabilistă**, Editura Humanitas, București, 1990
- 35) WHITEHEAD Alfred N. - **Religia în formare**, Editura Herald, București, 2010

8.2 Seminar

Metode de
predare

Observații

<p>Sem. 1: Seminar introductiv : prezentarea tematicii generale a seminarului ; ce este metafizica?</p> <p>[LEIBNIZ Gottfried W. - Disertație metafizică, Editura Humanitas, București, 1996, pp. 147-157 (<i>Adevărurile prime</i>) / AUBENQUE Pierre - Problema ființei la Aristotel, Editura Teora, București, 1998, pp. 50-67 (<i>Filosofie primă sau metafizică?</i>) / HEIDEGGER Martin - Repere pe drumul gândirii, Editura Politică, București, 1988, pp. 33-51 (<i>Ce este metafizica?</i>); pp. 281-289 (<i>Postfață la "Ce este metafizica?"</i>); pp. 349-365 (<i>Introducere la "Ce este metafizica?"</i>)]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 2: Un exemplu de problemă metafizică: Joacă Dumnezeu zaruri? Despre determinism și predictibilitate. - O abordare contemporană pornind dinspre știință</p> <p>[SUPPES Patrick - Metafizica probabilistă, Editura Humanitas, București, 1990, pp. 69-71 (<i>Metafizica privită ca presupuziție</i>); 71-74 (<i>Câteva propoziții metafizice</i>); pp. 179-187 (<i>Înțelesul enunțurilor de probabilitate</i>) / Ian STEWART - Dieu joue-t-il aux dés? -Les nouvelles mathématiques du chaos, Flammarion, 1992, pp. 15-42, pp. 399-427 / Richard P. FEYNMAN - Despre caracterul legilor fizicii, Editura Pergament, București, 2006, pp. 113-130 / Stephen W. HAWKING - Universul într-o coajă de nucă, Editura Humanitas, București, 2006, pp. 101-129 / Marcel BODEA – „<i>Haos și determinism: predicție și anticipare. O distincție conceptuală epistemologică.</i>” – în STUDIA UNIVERSITATIS BABEȘ-BOLYAI, PHILOSOPHIA, L, 1 / 2005, pp. 83-102]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 3: Haosul determinist între știință și metafizică</p> <p>[Ilya PRIGOGINE, Isabelle STENGERS - Între eternitate și timp, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 75-100 / James GLEICK - Chaos -Making a new science, Viking, New York, 1988, pp. 81-118, 119-153 / Marcel BODEA – „<i>Haos, determinism și modelare matematică</i>” - în vol.: <i>Complexitatea-teme logice, ontologice și epistemologice</i>, Editura Casa cărții de știință, Cluj, 2002, pp. 211-272 / Marcel BODEA – „<i>Haos și determinism din perspectiva sensibilității la condiții inițiale. O abordare epistemologică</i>” - STUDIA UNIVERSITATIS BABEȘ-BOLYAI, PHILOSOPHIA, XLVII, 2 /</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	

2002, pp. 33-49]		
<p>Sem. 4: Conceptul de TIMP. Timpul ca problemă științifică și metafizică. Timpul în „mecanica clasică” și în „teoria relativității”.</p> <p>[Ilya PRIGOGINE, Isabelle STENGERS - Între eternitate și timp, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 19-34 / John D. BARROW - Originea universului, Editura Humanitas, București, 1994, pp. 103-122 / Richard P. FEYNMAN - Despre caracterul legilor fizicii, Editura Pergament, București, 2006, pp. 97-112 / Marcel BODEA – <i>Timpul matematic în mecanica clasică – o abordare epistemologică</i> (articol)] [Albert EINSTEIN - Cum văd eu lumea -Teoria relativității pe înțelesul tuturor, Editura Humanitas, București, 1996, pp. 291-365 / Stephen W. HAWKING - Scurtă istorie a timpului, Editura Humanitas, București, 1995, pp. 29-53, 175-186 / Stephen W HAWKING - Universul într-o coajă de nucă, Editura Humanitas, București, 2006, pp. 29-65 / Charles SEIFE - Zero-Biografia unei idei periculoase, Editura Humanitas, București, 2007, pp. 196-209]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 5: Între eternitate și timp: perspective științifice.</p> <p>[Ilya PRIGOGINE, Isabelle STENGERS - Între eternitate și timp, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 159-184, 185-212 / Paul DAVIES – Ultimele trei minute - Ipoteze privind soarta finală a universului, Editura Humanitas, București, 1994, pp. 100-118 / Stephen W HAWKING – Universul într-o coajă de nucă, Editura Humanitas, București, 2006, pp. 131-153]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 6: Conceptul de SPAȚIU. Spațiul ca problemă științifică și metafizică. Spațiul geometriei euclidiene. Spațiul geometriilor neeuclidiene.</p> <p>[Jeremy GRAY - Idei despre spațiu-Euclidian·Neeuclidian·Relativist, Editura All, București, 1998, pp. 38-51, pp. 119-137, 203-217, 224-232 / Stephen W HAWKING - Universul într-o coajă de nucă, Editura Humanitas, București, 2006, pp. 3-27 / Charles SEIFE - Zero-Biografia unei idei periculoase, Editura Humanitas, București, 2007, pp. 196-209]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 7: Conceptul științific de ” LUME ca totalitate”. Modele cosmologice</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri /</p>	

<p>științifice moderne: "Modelul Big-Bang".</p> <p>[PÂRVU Ilie - Arhitectura existenței - Teoria elementelor versus Structura categorială a lumii, Editura Paideia, București, 2001, pp. 31-38 (Construcția conceptului de "existență ca totalitate" în metafizica structurală) / Stephen W. HAWKING - Scurtă istorie a timpului, Editura Humanitas, București, 1995, pp. 13-28; 54-74 / Charles SEIFE - Zero-Biografia unei idei periculoase, Editura Humanitas, București, 2007, pp. 214-238] John D. BARROW - Originea universului, Editura Humanitas, București, 1994, pp.15-48 / Stephen W HAWKING - Universul într-o coajă de nucă, Editura Humanitas, București, 2006, pp. 67-99]</p>	<p>prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 8: Modelarea morfologică (fizico-matematică) actuală a lumii.</p> <p>[Alain BOUTOT - Inventarea formelor - Revoluția morfologică / Spre un neo-aristotelism în matematică, Editura Nemira, București, 1997, pp. 13-155]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 9: Argumentul ontologic în filosofie</p> <p>[PÂRVU Ilie - Arhitectura existenței - Teoria elementelor versus Structura categorială a lumii, Editura Paideia, București, 2001, pp. 17-41 (<i>Stilul ontologiei analitice: argumente, explicații conceptuale, contra exemple</i>) / GILSON Étienne - Dumnezeu și filosofia, Editura Galaxia Gutenberg, 2005, pp. 71-93 (<i>Dumnezeu și filosofia modernă</i>); pp. 95-118 (<i>Dumnezeu și gândirea contemporană</i>) / PLANTINGA Alvin - Natura necesității, Editura Trei, București, 1998, pp. 301-331 (<i>Dumnezeu și necesitatea</i>)]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 10: Criterii de existență ale faptelor în știință (fizică, biologie, istorie)[De unde știm că eterul nu există; De unde știm că dinozaurii au existat? De unde știm că holocaustul a avut loc?]</p> <p>[SHERMER Michael - De ce cred oamenii în bazonii. Pseudoștiință, superstiții și alte aiureli ale vremurilor noastre, Editura Humanitas, București, 2009, 285-321(<i>De unde știm că Holocaustul a avut loc?</i>)]</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	
<p>Sem. 11: Este posibilă depășirea metafizicii prin analiza logică a limbajului?</p> <p>[CARNAP Rudolf - Vechea și noua logică, Editura Paideia, București, 2001, pp. 39-79: <i>Depășirea metafizicii prin analiza logică a limbajului</i> /</p>	<p>Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate</p>	

FOUCAULT Michel - Cuvintele și lucrurile , Editura Univers, București, 1996, pp. 348-355 (<i>Limbaajul devenit obiect</i>); pp. 356-361 (<i>Reîntoarcerea limbajului</i>); pp. 393-399 (<i>Discursul și ființa omului</i>)		
Sem. 12: Seminar de evaluare : rezumatul tematicii generale a cursului și a seminarului ; relevanța contemporană a metafizicii	Analiză de texte și dezbateri / prezentări și referate	
Bibliografie: Bibliografia de la curs - SPECIFICĂ SEMINARULUI		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

<ul style="list-style-type: none"> Conținutul cursului este compatibil cu conținutul unor cursuri de specialitate predate la facultăți de profil "realist" și "umanist": matematică, fizică, biologie, istorie, antropologie, teologie.
--

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- cunoașterea metodei, a conceptelor și teoriilor, - capacitatea de a dezvolta o argumentație proprie (opinii și convingeri personale) în raport cu temele studiate	Examen	66%
10.5 Seminar/laborator	Participare activă	Verificare continuă	34%
	Referate/eseuri/traduceri/proiecte,etc		
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> îndeplinirea cerințelor minime obligatorii parcurgerea bibliografiei minime obligatorii participarea la minim 50% din seminarii 			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

.....

.....

.....

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

.....

.....